

Kulturplan

Kronoberg 2025–2028

ONS

REGION
KRONOBERG

Förord

I Kronoberg bygger vi ett samhälle där alla kan leva ett gott liv i en hållbar och livskraftig miljö, med kultur och demokrati som grundpelare. Vi är stolta över vårt rika kulturliv, som starkt präglas av länets historia som både utvandrar- och sagobygd. Detta unika arv har satt Kronoberg på kartan, både nationellt och internationellt, och ger oss en speciell plats i människors hjärtan världen över.

Våra starka litterära traditioner, med författare och berättelser som format vår lokala identitet och fått globalt erkännande, fortsätter att inspirera och bidra till kulturell utveckling. Vi arbetar aktivt för att hålla dessa traditioner levande, genom att stödja både etablerade författare och nya berättare som bär arvet vidare.

En annan stolthet i Kronoberg är vår rika hantverkstradition, särskilt inom glaskonst, design och formgivning. Med rötter som sträcker sig flera århundraden tillbaka, har länet utvecklats till ett centrum för högkvalitativt hantverk och konstnärligt uttryck, känt över hela världen. Vi är engagerade i att främja och förnya dessa traditioner, genom att ge stöd till både etablerade kreatörer och nya talanger.

Särskilt viktigt för oss är att uppmärksamma barn och ungas rätt till kultur. Vi vill ge dem de verktyg och möjligheter de behöver för att uttrycka sig kreativt och utforska sina talanger. Genom att investera i deras kulturella utveckling, lägger vi grunden för ett starkt och inkluderande Kronoberg, där vårt rika kulturarv, tillsammans med nya kreativa strömningar, fortsätter att lysa starkt och bidra till länets framtid på både nationell och internationell nivå.

Som kulturpolitiker har vi ett ansvar att säkerställa att kultur genomsyrar hela samhället och når alla, särskilt de unga. För att uppnå detta behöver vi aktivt samarbeta med andra politikområden, inte minst inom skolan. Genom att kroka arm med skolpolitiker kan vi se till att kultur blir en naturlig och integrerad del av undervisningen.

Marcus Walldén (M)
Kulturnämndens ordförande

Foto: Linda Himsel

Foto: Linda Himsel

Innehåll

Regionernas kulturplaner – en del av kultursamverkansmodellen 6

Det här vill Region Kronoberg 8

I Kronoberg ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund12

I Kronoberg ska alla ha möjlighet att delta i kulturlivet 20

I Kronoberg ska kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet prägla samhällets utveckling 28

Från nuläge i riktning mot målen: Så går det till 36

Kulturen i siffror 38

Så genomfördes revideringen 44

Fördjupning 46

Kulturpolitisk ordlista 47

Regionernas kulturplaner – en del av kultursamverkans- modellen

Regionernas kulturplaner är kulturpolitiska strategidokument och en förutsättning för att ingå i den statliga **kultursamverkansmodellen**. Genom kultursamverkansmodellen arbetar staten och regionerna tillsammans med kommunerna, det professionella kulturlivet och det civila samhället i respektive region för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen i hela landet. Kulturrådet företräder staten i kultursamverkansmodellen och regionerna är part på regional nivå. Kulturplanerna regleras av lag (2010:1919) och förordning (2010:2012) samt Kulturrådets riktlinjer och årliga villkorsbeslut.

Kulturplanerna har flera funktioner och en bred målgrupp

Kulturplanerna är **kulturpolitiska ramverk och visionsdokument**, där regionerna beskriver sina prioriteringar och hur de förhåller sig till de nationella kulturpolitiska målen. De utgör **styrdokument** för den verksamhet som finansieras med utgångspunkt i kulturplanerna och kultursamverkansmodellens förordning och är en grund för **dialog och samverkan** med många intressenter kring kulturfrågorna i länet.

Kulturplanerna är en **ansökan** till Kulturrådet och en grund för fördelning av statsbidrag till regionerna i enlighet med kultursamverkansmodellens förordning. Kulturrådets fördelning ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås, att kulturell infrastruktur upprätthålls och utvecklas i hela landet samt ge möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. Kulturrådets fördelning sker i dialog med ett samverkansråd där flera myndigheter och organisationer, utsedda av regeringen, värnar förordningens sju verksamhetsområden (se sida 15) och de nationella kulturpolitiska målen inom kultursamverkansmodellen och i regionernas kulturplaner.

Om Kulturplan Kronoberg 2025–2028

Kronobergs län ingår i kultursamverkansmodellen sedan 2012. Det här är länets femte kulturplan. Den beskriver Region Kronobergs kulturpolitiska ambitioner och de prioriteringar som ska ta oss i riktning mot de nationella kulturpolitiska målen under 2025–2028. Kulturplanens mål och prioriteringar är den gemensamma viljeinriktningen som grundar sig på dialoger, nationella och regionala utredningar, uppföljning av tidigare kulturplaner och analyser av Kronobergs förutsättningar.

Kulturens ”ekosystem” är dynamiskt och alla delar är viktiga för att nå de kulturpolitiska målen. Region Kronoberg har det formella ansvaret för kultursamverkansmodellen och kulturplanen i länet. Kulturplanens fokus är den regionala kulturverksamhet som finansieras tillsammans med staten i enlighet med de sju verksamhetsområdena i kultursamverkansmodellens förordning. Genomförandet av kulturplanen bygger på bred samverkan mellan många intressenter; det professionella kulturlivet, det civila samhället och länets kommuner. Samtliga kommuner i Kronoberg har egna kulturpolitiska strategidokument som beskriver det lokala kultur- och föreningslivet och där regionala och kommunala mål och prioriteringar flätas samman.

I slutet av kulturplanen finns hänvisningar för fördjupning, information om hur kulturplanen ska genomföras, hur revideringen av kulturplanen gick till samt definition av kulturpolitiska begrepp.

Det här vill Region Kronoberg

Ett gott liv i ett livskraftigt Kronoberg

Region Kronobergs vision är ett gott liv i ett livskraftigt Kronoberg. Det ska vara attraktivt att bo, arbeta och leva här. Kultur och bildning bidrar genom att skapa ett dynamiskt, öppet och demokratiskt Kronoberg. Kulturplanen utgör ett av de övergripande regionala strategidokument som styr Region Kronobergs arbete i riktning mot visionen.

Respekt för människan

Region Kronobergs värdegrund är respekt för människan. Vi värnar varje enskild människas rätt till kultur och fri åsiktsbildning. De kulturella rättigheterna innebär att både kunna ta del av konstnärliga upplevelser och själv ges möjlighet att fritt uttrycka sig konstnärligt.

Kultur och demokrati

Yttrandefrihet, konstnärlig frihet och alla människors rätt till kultur är viktiga delar i ett demokratiskt samhälle. De svenska grundlagarna ger ett starkt skydd, med både yttrandefrihetsgrundlagen och regeringsformens formuleringar om kulturell välfärd.

Sverige har ratificerat den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, den så kallade IKESKR-konventionen. Konventionen innebär att det offentliga ska vidta åtgärder för att dels respektera och trygga de kulturella rättigheterna och dels bibehålla, utveckla och sprida kultur. Principen om armlängds avstånd är ett konkret verktyg för att upprätthålla de demokratiska utgångspunkterna.

Den nationella, regionala och kommunala kulturpolitikens uppdrag vilar på en stadig grund med utgångspunkt i demokrati och mänskliga rättigheter. Kultur i olika former ska finnas i hela landet.

De nationella kulturpolitiska målen är kulturplanens utgångspunkt

Kulturplan Kronoberg 2025–2028 tar sin utgångspunkt i de nationella mål som riksdagen beslutat om; kulturpolitikens **självständighetsmål**, **deltagandemål** och **samhällsmål**.

SJÄLVSTÄNDIGHETSMÅLET

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund

DELTAGANDEMÅLET

Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet

SAMHÄLLSMÅLET

Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling

Det finns även så kallade **främjandemål** kopplat till de nationella kulturpolitiska målen som innebär att kulturpolitiken ska:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,

- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan samt
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Riksdagsbundna mål på kulturområdet finns också för de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan, litteratur och läsfrämjande, nationell språkpolitik, arkitektur, form och design, arkiv, kulturmiljö samt film.

Utöver de nationella kulturpolitiska målen bidrar kulturplanen, framförallt genom studieförbundens verksamhet i Kronoberg, även till **det nationella folkbildningspolitiska målet**; att ”ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället”.

Tre långsiktiga kulturpolitiska mål med sex prioriteringar som tar Kronoberg i riktning mot målen under 2025–2028.

Region Kronoberg verkar aktivt utifrån Kronobergs förutsättningar här i vår del av landet, Sydsveriges mittpunkt, för att närma oss de nationella kulturpolitiska målen och fullgöra åtagandet inom kultursamverkansmodellen. Vi gör det tillsammans med staten, länets åtta kommuner, det professionella kulturlivet, det civila samhället, regionerna i Sydsverige samt invånare och besökare i Kronoberg.

Vi värnar kultursamverkansmodellen och kraften i samspelet mellan nationella, regionala och kommunala prioriteringar – för ett rikt och dynamiskt kulturliv i hela landet. Tillsammans är vi garanter för ett hållbart och inkluderande kulturliv med bredd och spets här i Kronoberg.

En regional kulturplan gör skillnad

Sedan inträdet i kultursamverkansmodellen 2012 har arbetet med den regionala kulturplanen gjort skillnad för invånare och intressenter i Kronoberg. De effekter som uppnåtts är bland annat konstnärlig utveckling inom flera områden, ett bredare kulturutbud i Kronoberg med nya regionala kulturverksamheter och utökade ekonomiska resurser till länet, förstärkta profilområden, en god geografisk spridning av kultur i hela länet och starkare kulturpolitisk samverkan på flera nivåer.

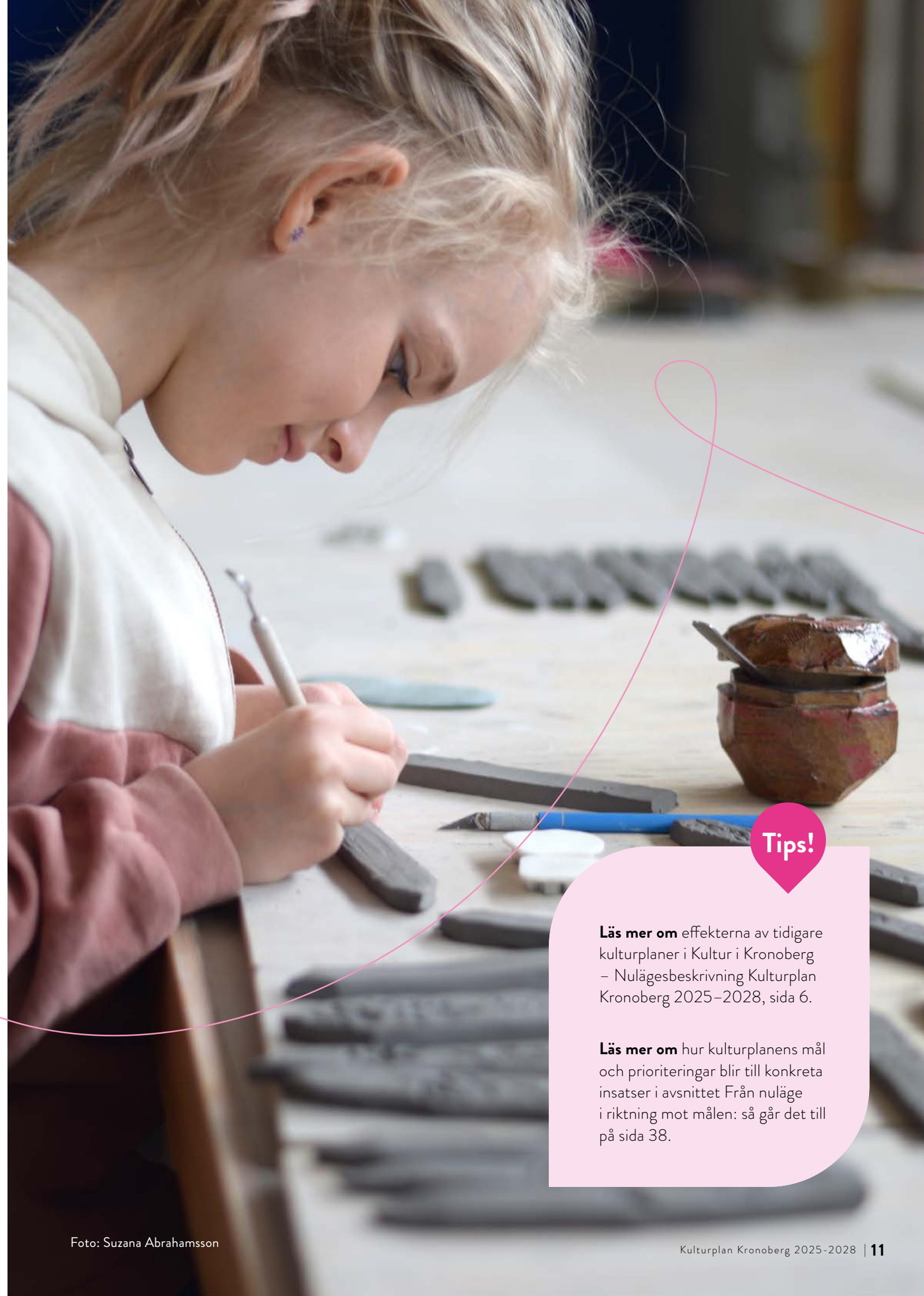
Vad ska hända 2025–2028?

I kulturplanen formuleras den långsiktiga kulturpolitiska viljeinriktningen och de prioriteringar Region Kronoberg gör med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen och kultursamverkansmodellens förordning. Prioriteringarna omfattar perioden 2025–2028 och utgör tillsammans med målen ett ramverk för all den verksamhet som finansieras av Region Kronobergs kulturnämnd.

De kulturpolitiska ambitionerna bryts ner till konkreta insatser på flera sätt. Arbetet sker inom Region Kronobergs årliga budgetprocess och verksamhetsplanering men framförallt via den regionala kulturverksamhetens ordinarie uppdrag från kulturnämnden. Kulturplanens intressenter

planerar och genomför självständigt sin verksamhet i enlighet med kulturplanen, sitt regionala uppdrag och kulturnämndens villkor. Konkreta insatser för att nå kulturplanens mål kan också innebära tidsbegränsade utvecklingsinsatser samt nätverk och arenor för dialog och samverkan.

Att skilja på ”vad” och ”hur” är en viktig del i att främja principen om armlängds avstånd. I kulturplanen står den regionala kulturpolitikens viljeinriktning i centrum; **vad** som ska uppnås. Med erfarenhet från tidigare kulturplanprocesser vet vi att framgångsrikt förändringsarbete kräver flexibla arbetssätt. Den breda politiska viljeinriktningen som beskrivs i kulturplanen ligger fast under 2025–2028. De konkreta insatserna och hur de ska genomföras för att nå målen formuleras i dialog mellan berörda intressenter i den fortsatta processen och med utgångspunkt i principen om armlängds avstånd. Det är också viktigt med balans mellan grunduppdrag och förändringsarbete i en sektor som är hårt drabbad av de senaste årens olika kriser.

Tips!

Läs mer om effekterna av tidigare kulturplaner i Kultur i Kronoberg – Nulägesbeskrivning Kulturplan Kronoberg 2025–2028, sida 6.

Läs mer om hur kulturplanens mål och prioriteringar blir till konkreta insatser i avsnittet Från nuläge i riktning mot målen: så går det till på sida 38.

SJÄLVSTÄNDIGHETSMÅLET

I Kronoberg ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund

Kulturpolitikens självständighetsmål handlar om kulturens egenvärde och grundläggande förutsättningar

Det nationella kulturpolitiska självständighetsmålet utgår från den svenska yttrandefrihetsgrundlagens syfte att ”säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande”. Det finns ett egenvärde i det enskilda konstnärliga uttrycket och den egna upplevelsen av kultur och bildning.

Konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd

I ett demokratiskt samhälle bygger kulturens kraft på att den är fri. Inom svensk kulturpolitik råder konsensus kring att kulturen ska stå fri från politiska beslut om konstnärligt innehåll. Som ett organisatoriskt skydd för att främja konstnärlig frihet tillämpas principen om armlängds avstånd. Att upprätthålla den är ett demokratifrämjande arbete och en förutsättning för att kulturen ska kunna fungera som en dynamisk, utmanande och obunden kraft.

Kultursamverkansmodellen bidrar till kulturell mångfald i hela landet

En annan förutsättning för självständighetsmålet är ett fungerande ekosystem för kulturen. Under pandemin blev det särskilt tydligt hur komplext och sårbart systemet är. Alla delar behöver fungera för att kultur ska kunna produceras och nå en publik.

Det offentliga främjar grundläggande förutsättningar och utvecklingsmöjligheter för kulturlivets olika delar i hela landet. Genom kultursamverkansmodellen säkerställer staten och regionerna tillsammans goda grundförutsättningar för regional kultur och bidrar till utveckling av nya och befintliga regionala kulturverksamheter. Regionernas åtagande inom kultursamverkansmodellen omfattar enligt kultursamverkansmodellens förordning sju verksamhetsområden:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete,

- biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
- professionell bild- och formverksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet, och
- främjande av hemslojd.

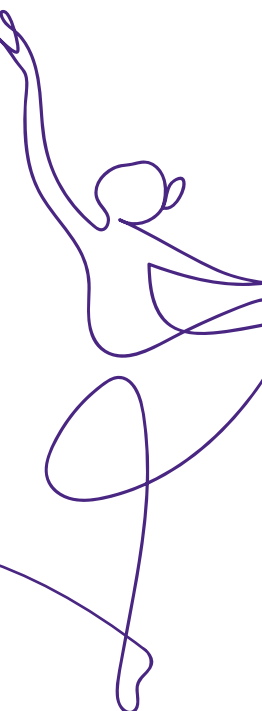
Kulturpolitiken på nationell, regional och kommunal nivå verkar gemensamt för kulturens egenvärde, konstnärlig frihet och kulturell mångfald i hela landet. Samtidigt står det offentliga inför utmaningar och behöver arbeta på nya sätt för att bidra till kulturpolitikens självständighetsmål i tider som präglas av förändring, ekonomisk osäkerhet och polarisering.

Vi bidrar aktivt till självständighetsmålet utifrån Kronobergs förutsättningar

Med hjälp av småländsk uppfinningsrikedom och handlingskraft, den mindre regionens närhet och en lång tradition av samverkan kring kultur har Region Kronoberg goda förutsättningar att bidra aktivt i arbetet med kulturpolitikens självständighetsmål, även i tider som är utmanande.

Kronobergs kulturliv är en brokig mylla med både bredd och spets

Kronobergs kulturliv präglas av länets historia som utvandrar- och sagobygd. Här finns ett starkt litterärt kulturarv som återspeglas i utvecklingen av en unik samtida profil inom konstnärlig frihet och yttrandefrihet. Småland har en lång och innovativ hantverks-tradition inom glaskonst, design och formgivning och Kronoberg utmärker sig med landets största andel sysselsatta inom de kulturella och kreativa branscherna. Allt detta bidrar till både bredd och spets och sätter länet på kartan nationellt och internationellt.

Den kulturella mångfalden i Kronoberg är god. En väl fungerande flernivåsamverkan inom kultursamverkansmodellen har bidragit till både stabilitet och förnyelse inom förordningens sju verksamhetsområden, även om uppdrag och förutsättningar varierar. **Kultur i Kronoberg – Nulägesbeskrivning Kulturplan Kronoberg 2025–2028** beskriver nuläge och regionala uppdrag inom respektive verksamhetsområde i förordningen.

En positiv utveckling inom självständighetsmålet i Kronoberg men fortsatta utmaningar

Utvecklingen inom självständighetsmålet har varit positiv i Kronoberg. Region Kronoberg har arbetat aktivt och konkret med frågan om hur principen om armlängds avstånd tillämpas inom organisationen. Den regionala kulturverksamheten visar en god omställningsförmåga och återhämtning efter pandemin.

Samtidigt påverkas målet av kritiska faktorer som bland annat rör minskat ekonomiskt handlingsutrymme, begränsningar av konstnärlig frihet, arbetsvillkor för professionella kulturskapare samt grundläggande förutsättningar som behov av ändamålsenliga lokaler. Folkbildningen, en central del i kulturens ekosystem, befinner sig i en omfattande omstrukturering mot bakgrund av nedskärningar på nationell nivå. De förändrade förutsättningarna inom civilsamhället påverkar

flera av kulturpolitikens mål. Inom självständighetsmålet handlar det till exempel om kultursektorns framtida kompetensförsörjning och tillgång till platser där kultur kan produceras, utvecklas och upplevas.

Prioriteringar som tar Kronoberg i riktning mot självständighetsmålet 2025–2028

För att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund prioriterar Region Kronoberg under 2025–2028 att:

- säkerställa ett livskraftigt kulturliv med kulturell mångfald, kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- stärka Kronobergs profil inom konstnärlig frihet, yttrandefrihet och litteratur.

Prioriteringarna är Region Kronobergs bidrag till det nationella kulturpolitiska självständighetsmålet. De innebär också ett aktivt arbete med kulturpolitikens främjandemål, genom att vi:

- främjar kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främjar internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

Fakta

2024 utgjordes den regionala kulturverksamheten inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg av nedanstående organisationer:

• Berättarnätet Kronoberg	• Litteratur Kronoberg
• Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg	• Ljungbergsmuseet
• Bild och Form Kronoberg	• Musik i Syd
• Filmregion Sydost	• Regionteatern Blekinge Kronoberg
• Hemslöjden i Kronoberg	• Riksteatern Kronoberg
• Kulturparken Småland	

Foto: Kulturparken Småland

Prioritering 1

Vi säkerställer ett livskraftigt kulturliv med kulturell mångfald, kvalitet och konstnärlig förnyelse i Kronoberg.

2025–2028 agerar Region Kronoberg tillsammans med det professionella kulturlivet, det civila samhället, kommunerna och övriga intressenter för att säkerställa ett livskraftigt kulturliv med kulturell mångfald, kvalitet och konstnärlig förnyelse i Kronoberg.

Vi gör det genom att:

- långsiktigt förvalta åtagandet inom kultursamverkansmodellen och skapa stabila förutsättningar och samverkansarenor för den regionala kulturverksamheten,
- främja kvalitet, konstnärlig förnyelse och organisatorisk utveckling,
- utveckla interregional samverkan inom regionsamverkan sydsverige,
- utveckla kulturpolitisk flernivåsamverkan tillsammans med kommunerna samt synliggöra och stärka kommunernas roll inom kultursamverkansmodellen,
- skapa goda förutsättningar för professionella kulturskapare som bor och verkar här.

Region Kronoberg vill förvalta åtagandet inom kultursamverkansmodellen långsiktigt och skapa stabila förutsättningar och samverkansarenor för den regionala kulturverksamheten.

Det är kärnan i det regionala kulturuppdraget. Vi investerar regionala medel och statsbidrag i kultursamverkansmodellens verksamhetsområden under perioden. Kulturplanen beskriver den övergripande avsikten. I enlighet med Kulturrådets riktlinjer kompletteras kulturplanen inför varje nytt budgetår med en regional framställan som mer detaljerat beskriver hur Region Kronoberg avser resurssätta kulturplanen och förordningens verksamhetsområden ekonomiskt.

Under perioden är det särskilt prioriterat att stärka de regionala strukturerna för filmkultur i Kronoberg och Sydsverige genom Filmregion Sydosts uppdrag. Tillsammans med övriga ägare av Regionteatern Blekinge Kronoberg kommer Region Kronoberg också att fortsätta verka för

en långsiktig lösning vad gäller behovet av ändamålsenliga lokaler. Det är en förutsättning för att de regionala uppdragen inom både professionell teater och dans ska kunna fullgöras på ett bra sätt.

Region Kronoberg vill främja kvalitet, konstnärlig förnyelse och organisatorisk utveckling.

Det ska finnas balans mellan grunduppdrag och möjligheter till förändringsarbete inom samtliga konst- och kulturområden i den regionala kulturverksamheten. Ett utredningsuppdrag kring breddad finansiering i kulturverksamheten pågår på uppdrag av regionfullmäktige under 2024–2026 i syfte att öka det ekonomiska handlingsutrymmet. Vi främjar utveckling av nya konstnärliga uttryck och kulturformer, internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan, organisatorisk och digital verksamhetsutveckling samt möjligheter till forskning och samverkan med universitet och högskolor.

Region Kronoberg vill utveckla vår interregionala samverkan inom Regionsamverkan Sydsverige. Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige. Inom Regionsamverkan Sydsverige samarbetar regionerna Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne för att stärka och utveckla det kulturella ekosystemet. Gemensamma kulturpolitiska mål och samverkansuppdrag har formulerats för ett flertal områden. Konkreta interregionala utvecklingsinsatser genomförs inom bibliotek och läsfrämjande, bild och form, dans, filmkultur, kulturella och kreativa branscher, kulturarv, litteratur, musik samt slöjd.

Region Kronoberg vill utveckla kulturpolitisk flernivåsamverkan tillsammans med kommunerna samt synliggöra och stärka kommunernas roll inom kultursamverkansmodellen. I Kronoberg är det framförallt Ljungby och Växjö som står för den långsiktiga kommunala grundfinansieringen av den regionala kulturverksamhet som ingår i kultursamverkansmodellen. Med utgångspunkt i lokala initiativ och förutsättningar och genom strategisk samverkan kring till exempel Sagobygden, Ljungbergmuseet, Det fria ordets hus, Kulturparken Småland och Regionteatern Blekinge Kronoberg har kommunerna, tillsammans med Region Kronoberg och Kulturrådet, kunnat flytta fram länets positioner inom flera kulturområden vilket kommer hela länet till del.

Tillsammans med Kronobergs åtta kommuner Alvesta, Lessebo, Ljungby, Markaryd, Tingsryd, Uppvidinge, Växjö och Älmhult vill Region Kronoberg fortsätta utveckla kulturpolitisk kompetens och flernivåsamverkan och främja möjligheterna till kommunal samverkan och specialisering.

Region Kronoberg vill skapa goda förutsättningar för professionella kulturskapare som bor och verkar här. Vi erbjuder arbetstillfällen, en god arbetsmiljö och skäliga arbetsvillkor, både internt i vår egen organisation och i den externa regionala kulturverksamheten. Region Kronoberg ställer krav på att all kulturverksamhet som

finansieras av kulturnämnden ska säkerställa avtalsenliga ersättningar, skriftliga avtal och en god arbetsmiljö för professionella kulturskapare. Som offentlig organisation och uppdragsgivare ska vi agera förebildligt när det gäller upphovsrätt, avtalsrekommendationer och följa branschpraxis inom respektive konstområde.

Vi främjar konstnärlig återväxt och unga konstnärskap genom arbetsstipendier, mötesplatser och konstnärliga residens. Med utgångspunkt i konstnärlig frihet och kulturens egenvärde samverkar vi kring näringslivsfrämjande insatser för de kulturella och kreativa branscherna i Kronoberg och Sydsverige för att stärka och synliggöra professionella kulturskapares företagande. Region Kronoberg gör även en satsning på att vara en regional hubb för S-P-O-K (samtida produktion och konsumtion) som syftar till att stärka samverkan mellan konstnärligt skapande och tillverkningsindustrin.

Under perioden stärks och breddas dialog- och samverkansformer med professionella kulturskapare för att öka likvärdigheten mellan konstområdena i Region Kronobergs kulturskapardialoger.

Tips!

Se avsnittet Kulturen i siffror, sida 40, för information om statlig, regional och kommunal finansiering inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg.

Prioritering 2

Vi stärker Kronobergs profil inom konstnärlig frihet, yttrandefrihet och litteratur.

2025–2028 agerar Region Kronoberg tillsammans med det professionella kulturlivet, det civila samhället, kommunerna och övriga intressenter för att stärka Kronobergs profil inom konstnärlig frihet, yttrandefrihet och litteratur.

Vi gör det genom att:

- vara en lärande och modig organisation som utvecklar rutiner och beredskap för att hantera frågor om yttrandefrihet och konstnärlig frihet i en polariserad samtid,
- utveckla spetskompetensen kring yttrandefrihet i flernivåsamverkan inom kultursamverkansmodellen,
- vidareutveckla den regionala litteraturfrämjande verksamheten.

Region Kronoberg vill vara en lärande och modig organisation som utvecklar rutiner och beredskap för att hantera frågor om yttrandefrihet och konstnärlig frihet i en polariserad samtid. Vi har tagit oss an frågorna genom en extern utredning av hur principen om armlängds avstånd tillämpas internt i vår organisation. (Genomlysning av Region Kronobergs tillämpning av principen om armlängds avstånd, Nätverkstan 2023) Våra erfarenheter efterfrågas vilket visar på områdets komplexitet och mållkonflikter. Kulturpolitiken på olika nivåer behöver fortsätta utveckla konkreta rutiner för att garantera konstnärlig frihet och yttrandefrihet och minska risken för negativa effekter. Insatserna omfattar fortsatt arbete internt i organisationen i enlighet med utredningens rekommendationer men syftar också till att stärka kunskap och rutiner hos andra och i den externa kulturverksamheten. Trygga och modiga kultur- och civilsamhällesorganisationer skapar mötesplatser för demokratiska samtal och utgör en viktigt grund för att kulturen ska kunna vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft.

Region Kronoberg vill utveckla spetskompetensen kring yttrandefrihet i flernivåsamverkan inom kultursamverkansmodellen. Vi samverkar med Växjö kommun kring en regionalisering av verksamheten inom Det fria ordets hus där länets modiga litterära kulturarv förenas med frågor om yttrandefriheten idag. Växjö är fristad för förföljda författare och konstnärer. Det fria ordets hus och Fristad Växjö utgör resurs på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Region Kronoberg vill främja den fortsatta utvecklingen av arbetet med yttrandefrihet i bred samverkan med det professionella kulturlivet, det civila samhället, länets alla kommuner, regionerna inom Sydsverige och Linnéuniversitetet.

Konkret innebär ambitionen att Det fria ordets hus under kulturplaneperioden blir en ny regional aktör i kultursamverkansmodellen i Kronoberg med statlig, regional och kommunal finansiering. Verksamheten kopplas till förordningens område litteraturfrämjande verksamhet, men spetskompetensen kring yttrandefrihetsfrågorna är en resurs som omfattar flera konstområden.

Region Kronoberg vill vidareutveckla den regionala litteraturfrämjande verksamheten. Det litteraturfrämjande uppdraget, som fram till 2024 organiserades inom Litteratur Kronoberg, övergår under kulturplaneperioden som en ordinarie del av Det fria ordets hus regionala uppdrag inom kultursamverkansmodellen.

I uppdraget ingår att stärka den samtida litteraturen som konstform i hela länet genom att utveckla de regionala och interregionala strukturerna, stärka litteraturskapares möjligheter att verka professionellt samt främja intresset för litteratur som konstform.

Tips!

Genomlysning av Region Kronobergs tillämpning av principen om armlängds avstånd, **Nätverkstan, 2023.** Finns att läsa på regionkronoberg.se

Foto: Anders Bergön

DELTAGANDEMÅLET

I Kronoberg ska alla ha möjlighet att delta i kulturlivet

Kulturpolitikens deltagandemål handlar om mänskliga rättigheter

Det nationella kulturpolitiska deltagandemålet handlar om mänskliga rättigheter och är en viktig utgångspunkt för demokrati. Den svenska regeringsformen slår fast att ”den enskildes (...) kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten”. Den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (IKESKR-konventionen) utgör en juridiskt bindande del av FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Konventionen har ratificerats av Sverige. Den innebär bland annat att det offentliga ska respektera individens rätt att både kunna ta del av konstnärliga upplevelser och att själv ges möjlighet att uttrycka sig konstnärligt.

Särskilda lagkrav för vissa målgrupper

För vissa målgrupper finns särskilda lagkrav; till exempel vad gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning eller de fem nationella minoriteternas kultur och minoritetsspråk. De fem nationella minoriteterna i Sverige är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen, och därmed barns kulturella rättigheter, svensk lag. Att kultur skulle utgöra en frivillig verksamhet för det offentliga är en sanning med modifikation, däremot är lagstiftningen spretig och rättspraxis under uppbyggnad.

Målet är komplext och kulturpolitiken kan skapa förutsättningar

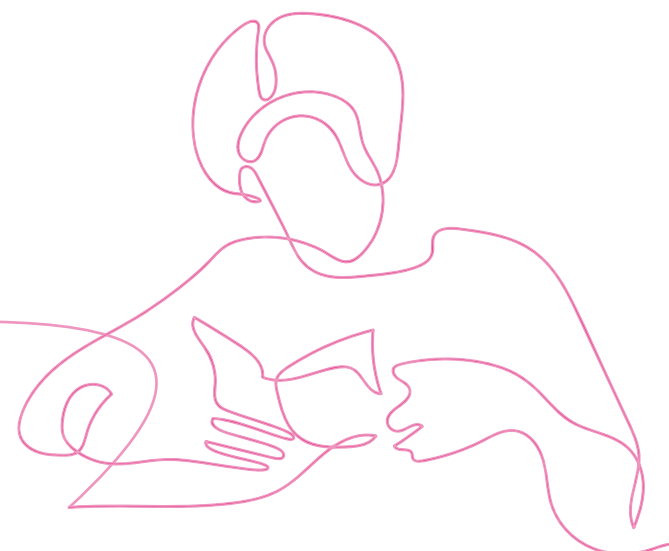
Deltagandemålet är komplext och påverkas av många faktorer. Rätten till kultur är en lagstadgad mänsklig rättighet, men vissa väljer aktivt bort att delta i kulturlivet. Deltagandet kan också begränsas av faktorer som utbildning, kön och var man bor. Kulturpolitiken har inte egen rådighet över deltagandemålet, men kan ta ansvar för att undanröja hinder som kan begränsa deltagande samt skapa goda förutsättningar för breddat deltagande i kulturlivet. Deltagandemålet är nära sammankopplat med kultur- och bildningsfrågornas generella status i samhället. För att nå målet behövs stöd från andra områden. Utbildningssystemets olika delar är av särskild vikt, till exempel att varje barn kontinuerligt får möta konst och kultur under sin skoltid.

Vi bidrar aktivt till deltagandemålet utifrån Kronobergs förutsättningar

I Kronoberg är förutsättningarna att bidra aktivt i arbetet med kulturpolitikens deltagandemål goda. Länets invånare, de ”kulturella kronobergarna”, ägnar sig i högre utsträckning åt kultur i nationella jämförelser. Småland utmärker sig särskilt när det gäller det egna skapandet. Den regionala kulturverksamheten bidrar till kultur i hela Kronoberg och bedriver ett väl utvecklat arbete för breddat deltagande i kulturlivet med särskild kulturpedagogisk expertkompetens kring barn och unga. Kommuner och civilsamhälle, med studieförbund, arrangörsföreningar och lokalhållande organisationer, är viktiga aktörer i arbetet med deltagandemålet. I Kronoberg finns väl utvecklade samverkansstrukturer och metoder för gemensamt förändringsarbete. Samverkansmöjligheterna framöver kommer sannolikt att präglas av förändrade ekonomiska förutsättningar på nationell nivå.

Policy för lika möjligheter och rättigheter i en hållbar Region Kronoberg

Region Kronobergs värdegrund är respekt för människan. Den regionala kulturverksamheten ska verka i enlighet med Region Kronobergs

policy samt förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna. Arbetet med regional utveckling och kultur ska skapa skillnad för alla som bor eller verkar i Kronobergs län. Alla invånare ska känna sig som en del av helheten och kunna vara med och bidra, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnisk eller religiös tillhörighet, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, socioekonomisk bakgrund eller bostadsort. Det ska finnas samma förutsättningar att få tillgång till resurser oavsett vem du är eller var du bor.

En positiv utveckling inom deltagandemålet i Kronoberg men utmaningar inom civilsamhället och vad gäller barns och ungas rätt till kultur

Utvecklingen inom deltagandemålet har varit positiv i Kronoberg. Den årliga uppföljningen av den regionala kulturverksamheten visar att tillgängligheten är god; geografiskt (i förhållande till befolkningsstruktur), fysiskt och digitalt. Insatser genomförs för att nå nya målgrupper och uppföljningen visar en snabb publikåterhämtning efter pandemin med ett växande antal besökare. Uppföljningen visar också att regionala mål om kultur för barn och unga har ett stort genomslag i den regionala kulturverksamheten och att det sker en positiv utveckling efter pandemins begränsningar, till exempel vad gäller kultur i skolan.

Kritiska faktorer som påverkar deltagandemålet är främst de olika politikområdenas förmåga att samverka kring målet samt det ekonomiska handlingsutrymmet och omställningen inom

studieförbunden, med risk för konsekvenser för civilsamhället på olika nivåer. Det finns fortsatt olikvärdighet mellan kommunerna vad gäller barns kulturdeltagande där kommunernas allt sämre ekonomi riskerar att få negativa konsekvenser för skolans kulturuppdrag, tillgång till kulturskola och barns och ungas möjligheter att ägna sig åt kultur på fritiden. När det gäller kultur i skolan är också kostnader för transporter en ekonomisk utmaning på kommunal nivå.

Prioriteringar som tar Kronoberg i riktning mot deltagandemålet 2025–2028

För att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet prioriterar Region Kronoberg under 2025–2028 att:

- verka för ett tillgängligt kulturliv i Kronoberg – här ska det vara lätt att nyttja sin rätt till kultur,
- garantera alla barns och ungas kulturella rättigheter och öka likvärdigheten i Kronoberg.

Prioriteringarna är Region Kronobergs bidrag till det nationella kulturpolitiska deltagandemålet. De innebär också ett aktivt arbete med kulturpolitikens främjandemål, genom att vi:

- främjar allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- särskilt uppmärksammar barns och ungas rätt till kultur.

Foto: Mimosa Lu

Prioritering 3

Vi verkar för ett tillgängligt kulturliv i Kronoberg – här ska det vara lätt att nyttja sin rätt till kultur.

2025–2028 agerar Region Kronoberg tillsammans med det professionella kulturlivet, det civila samhället, kommunerna och övriga intressenter för ett tillgängligt kulturliv i Kronoberg där det är lätt att nyttja sin rätt till kultur.

Vi gör det genom att:

- erbjuda ett brett och varierat kulturutbud med god geografisk, digital, fysisk och språklig tillgänglighet,
- främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur och sitt språk,
- skapa förutsättningar för breddat deltagande i kulturlivet och kultur i människors vardag,
- främja det civila samhällets regionala strukturer och nya samverkans- och arrangörsformer.
-

Region Kronoberg vill erbjuda ett brett och varierat kulturutbud med god geografisk, digital, fysisk och språklig tillgänglighet. Den regionala kulturverksamheten tar tillvara digitaliseringsens möjligheter och erbjuder kulturformat som är anpassade efter kommunernas olika förutsättningar samt för stad och land, med utgångspunkt i de strategiska noder som pekas ut i den regionala utvecklingsstrategins (RUS:ens) strukturbild.

Den fysiska tillgängligheten i den regionala kulturverksamheten, som till exempel enkelt avhjälpta hinder och tillgängliga e-tjänster, uppfyller målen för den nationella funktionshinderspolitiken. Särskilda krav ställs på verksamhet inom kultursamverkansmodellen.

Region Kronoberg vill främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur och sitt språk. Minoriteternas språk och kultur utgör en del av det gemensamma

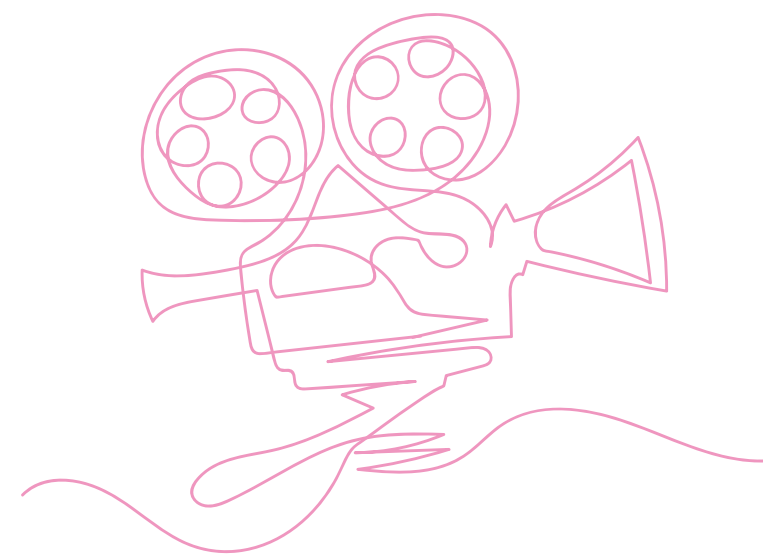
svenska kulturarvet och bidrar till konstnärlig förnyelse och utveckling. Region Kronoberg och den regionala kulturverksamheten ska verka i enlighet med lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt Europarådets regelverk; ramkonventionen om skydd av nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk (SÖ 2000:3).

Kulturplanen är framtagen i dialog med nationella minoriteter. Som en del i att konkret främja arbetet med att behålla och utveckla minoritetsspråken finns kortversionen av kulturplanen översatt till de fem minoritetsspråken; jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Region Kronoberg vill skapa förutsättningar för breddat deltagande i kulturlivet och kultur i människors vardag. Under perioden prioriteras kunskaps- och metodutveckling och insatser som bidrar till att nya och underrepresenterade

målgrupper deltar i den regionala kulturverksamheten och nyttjar sina kulturella rättigheter. Vi främjar kultur i människors vardag, bland annat genom offentlig konstnärlig gestaltning, kultur på okonventionella platser och i vård- och omsorgsmiljöer.

Region Kronoberg vill främja det civila samhällets regionala strukturer. Ett livskraftigt och oberoende civilsamhälle, med studieförbund, folkhögskolor, kultur- och arrangörsföreningar och lokalhållande organisationer, spelar en viktig roll i kulturens ekosystem. Civilsamhällets förutsättningar hänger samman med deltagandemålet och den här regionala prioriteringen, men har också betydelse för kulturpolitikens självständighets- och samhällsmål och det nationella folkbildningspolitiska målet. Insatser som stärker kunskap och flernivåsamverkan mellan region och kommuner, samverkan mellan det professionella kulturlivet och det civila samhället samt utvecklar nya samverkans- och arrangörsformer prioriteras. Insatserna på det här området måste utformas med hänsyn till hur de förändrade ekonomiska grundförutsättningarna påverkar civilsamhället.

Prioritering 4

Vi garanterar alla barns och ungas kulturella rättigheter och ökar likvärdigheten i Kronoberg.

2025–2028 agerar Region Kronoberg tillsammans med det professionella kulturlivet, det civila samhället, kommunerna och övriga intressenter för att garantera alla barns och ungas kulturella rättigheter och öka likvärdigheten i Kronoberg.

Vi gör det genom att:

- erbjuda en kvalitativ regional kulturverksamhet med kulturell mångfald och god tillgänglighet för barn, unga och unga vuxna,
- stärka samverkan med kommunerna kring skolans kulturuppdrag och kulturskolan,
- främja barns, ungas och unga vuxnas egna kulturella uttryck och delaktighet i kulturlivet och i samhället.

Region Kronoberg vill erbjuda en kvalitativ regional kulturverksamhet med kulturell mångfald och god tillgänglighet för barn, unga och unga vuxna. Enligt barnkonventionen har barn rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det gäller alla barn oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnisk eller religiös tillhörighet, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, socioekonomisk bakgrund eller bostadsort. Kulturverksamhet riktad till barn och unga ska främja delaktighet och vara anpassad efter målgruppens olika förutsättningar och de arenor där barn, unga och unga vuxna i olika åldrar möter kultur, som skola, fritidshem och den fria tiden. Insatser som bidrar till att stärka konst- och kulturpedagogisk kompetens och öka samverkan och samordning prioriteras också.

Region Kronoberg vill stärka samverkan med kommunerna kring skolans kulturuppdrag och kulturskolan. Region Kronobergs kulturverksamhet erbjuder ett utbud som är anpassat efter

skolans förutsättningar och mål och som bidrar till lärande och ökar elevernas engagemang, kreativitet och måluppfyllelse. Kultur och kreativitet kan utgöra del av lösningen på samhällsutmaningar som både växande psykisk ohälsa eller att barn och unga inte når kunskapsmålen i skolan. Samtidigt bidrar skolans kulturuppdrag till kulturpolitiska mål, till exempel vad gäller alla barns rätt till kultur.

Region Kronoberg kommer under perioden att stärka den regionala samordningen kring kultur i skolan. I nära samverkan med kommunerna och den regionala kulturverksamheten kommer en regional modell att utvecklas. Modellen ska vara anpassad efter Kronobergs förutsättningar och omfatta alla konstområden. För att stärka den regionala samordningen har en ny funktion i form av en regional utvecklare med särskilt fokus på barn och unga redan etablerats. I uppdraget ingår att stärka samverkan och kunskapsuppbyggnad tillsammans med kommunerna och

den regionala kulturverksamheten, samla och synliggöra utbudet, utforma och etablera en regional modell samt samverka interregionalt och nationellt. Samverkan med andra regionala samverkansstrukturer som till exempel Barnets bästa och Mot nya höjder är också fortsatt prioriterat för en högre måluppfyllelse inom både kultur- och utbildningspolitiken.

Region Kronoberg vill främja barns, ungas och unga vuxnas egna kulturella uttryck och delaktighet i kulturlivet och i samhället.

Vi erbjuder ungdomsstipendier, stöd till ungdomsorganisationer och civilsamhälle samt andra

utvecklingsinsatser som främjar ungas engagemang och delaktighet och ökar kunskapen om barns och ungas kulturvanor och levnadsvillkor. Genom den regionala kulturverksamheten och det civila samhället erbjuds också goda möjligheter till eget skapande och olika stödformer som främjar talangutveckling och unga konstnärskap inom olika konstområden.

Foto: Malin Gustavsson

SAMHÄLLSMÅLET

I Kronoberg ska kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet prägla samhällets utveckling

Tips!

Se till exempel Karolinska Institutets centrum **Den kulturella hjärnan** som lyfter fram internationell spetsforskning om relationen mellan kultur, hjärna, lärande och hälsa: www.kulturellahjarnan.se

Foto: Linda Himsel

Kulturpolitikens samhällsmål handlar om kultur som utvecklingskraft i samhället

Kultur har ett egenvärde, men genererar också samhällsnytta och värden inom andra områden. Det nationella kulturpolitiska samhällsmålet handlar om detta: kulturens "bieffekter" och betydelse som utvecklingskraft i samhället. Huvuduppgifterna inom kulturpolitikens självständighets- och deltagandemål samt folkbildningsmålet bidrar direkt och indirekt till flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och samspelar med andra områden som regional utveckling, folkhälsa och utbildning.

Kultur, kreativitet och sammanhang där människor möts ökar invånarnas välbefinnande och livskvalitet, gör oss både friskare och smartare och

utgör del av lösningen på samhällsutmaningar som växande psykisk ohälsa, omställning till nära vård, integration eller att barn och unga inte når kunskapsmålen i skolan.

Kulturpolitikens samhällsmål handlar om att synliggöra kulturens värde inom andra områden, men också hur andra områden bidrar till de kulturpolitiska målen. Det är ett samspel som kan innehålla målkonflikter, till exempel konstnärlig frihet i relation till hållbarhetsmål eller kulturens roll för sammanhållning, identitet och motståndskraft som lyfts alltmer i det nya säkerhetspolitiska läget. Att förverkliga alla tre nationella kulturpolitiska mål är en balansakt som kräver en stadig grund i kulturens egenvärde och principen om armlängds avstånd.

Kultur och civilsamhälle skapar hållbara samhällen

Kultur och civilsamhälle bidrar till samhällen som är socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbara. Den **sociala dimensionen** av hållbarhet, med mellanmänniskliga frågor om människans existens, historia, samtid och framtid är kultursektorns styrka. Kultur kan öka toleransen och stärka tilliten mellan människor, men utgångspunkten behöver alltid vara konstnärlig frihet. Det innebär att konsten också ska vara fri att utmana och ifrågasätta.

Kultursektorns och det civila samhällets betydelse för ett **miljömässigt hållbart samhälle** handlar om att skapa sammanhang för kunskap och reflektion kring konsekvenserna av ett förändrat klimat och vad det kan innebära, både i en lokal och global kontext. Men det kan också handla om traditionell hantverkarkunskap och att bevara och levandegöra kulturarv, kulturmiljöer och naturvärden eller att utveckla hållbara besöksmål och attraktiva gestaltade livsmiljöer. Kultur handlar om lokal historia och identitet och ett rikt kultur- och föreningsliv är en faktor i platsutveckling och ökad boendeattraktivitet, både för befintliga och nya invånare och besökare. Kulturella upplevelser och tjänster främjar dessutom hållbar konsumtion och produktion.

Ekonomisk hållbarhet handlar om att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. En utgångspunkt för ett livskraftigt kulturliv bygger på att professionella kulturskapare kan verka fritt och under skäliga arbetsvillkor. De kulturella och kreativa branscherna bidrar till ekonomisk hållbarhet genom att bredda näringslivet, stärka innovationsförmågan och skapa sysselsättning, hållbar tillväxt och export.

Kulturlivet och det civila samhället bidrar till samhällets robusthet och sveriges samlade totalförsvarsförmåga

Kultur och civilsamhälle har viktiga funktioner i frågor som rör robusthet, säkerhet och krisberedskap. Det uppmärksammas alltmer mot

bakgrund av det säkerhetspolitiska läget. Kriget i Ukraina har synliggjort kulturens och kulturarvets funktion för samhällets ”kollektiva minne”, för sammanhållning, identitet och försvarsvilja. Det synliggör kulturens kraft men måste också balanseras mot andra centrala värden som konstnärlig frihet och yttrandefrihet. Kulturens viktiga uppgift som dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund innebär att den har förmåga att skapa sammanhållning, men också utmana oss. Det utgör i sig en kraft i ett demokratiskt samhälle.

I den nationella kraftsamling som inletts kring utvecklingen av Sveriges samlade totalförsvarsförmåga lyfts behovet av att, så långt det är möjligt, upprätthålla kulturverksamhet och skydda kulturarvet vid höjd beredskap eller i händelse av krig. Det offentliga behöver planera för det och inkludera kulturlivet och det civila samhället i beredskapsarbetet.

Vi bidrar aktivt till samhällsmålet utifrån Kronobergs förutsättningar

Genom den mindre regionens närhet och Region Kronobergs ”gröna tråd” som hanterar komplexitet och målkonflikter i förändringsarbete har vi goda förutsättningar att bidra aktivt i arbetet med kulturpolitikens samhällsmål.

Tips!

Läs mer om den gröna tråden för **hållbart utvecklingsarbete** i Region Kronoberg på sida 39.

I Kronoberg tar kulturen plats i samhällsutvecklingen

Utvecklingen inom samhällsmålet har varit positiv i Kronoberg. Här tar kulturen plats i samhällsutvecklingen och samverkan med det civila samhället har stärkts kontinuerligt. Region Kronobergs utredning av hur principen av armlängds avstånd tillämpas internt har förbättrat förmågan att balansera målkonflikterna och förtydliga samspelet mellan målen i olika regionala strategier. Kulturplanens mål bidrar till andra regionala strategier och vice versa. Samspelet är särskilt tydligt i den regionala utvecklingsstrategin och i arbetet med besöksnäring och smart specialisering. Strategin för smart specialisering pekar särskilt ut flera ledande branscher som bland annat trä, möbel, glas och design. De kulturella och kreativa branscherna är särskilt utmärkande för Kronoberg och breddar det lokala och regionala näringslivet. Nulägesbeskrivningen innehåller fler goda exempel på hur andra områden drar nytta av kulturens potential i samhällsutvecklingen i Kronoberg; i arbetet med BY2030, genom undervisningskonceptet Mot nya höjder eller genom kulturinsatser inom hälso- och sjukvården.

När det gäller kris- och beredskapsfrågorna har kultursektorn och det civila samhället i Kronoberg visat god förmåga att bistå i tidigare kriser som naturkatastrofer och flyktingmottagande. Dels genom infrastrukturer för information och mötesplatser med till exempel bibliotek, publika lokaler och samlingslokaler och dels nätverk och resursmobilisering på lokal nivå. Region Kronoberg ser det civila samhället som en viktig resurs inom det regionala utvecklingsarbetet och arbetar för att stärka samverkan. Kultur, folkbildning och civilsamhälle bidrar också förebyggande i kris- och beredskapsfrågorna genom att stärka tillit och sammanhållning och öka den digitala kompetensen samt medie- och informationskunnigheten. Det kan till exempel handla om källkritik och källtillit samt kunskap om desinformation och artificiell intelligens.

Det finns kritiska faktorer som påverkar arbetet inom samhällsmålet i Kronoberg och som beskrivs närmare i nulägesbeskrivningen. Framförallt handlar det om kulturlivets förmåga att, utöver grunduppgifterna inom kulturpolitikens självständighets- och deltagandemål, också klara av att utgöra resurs för andra områden, i samhällets hållbara omställning och i nya frågor som kris- och beredskapsarbetet. Detta i ett fortsatt tufft läge, inte minst ekonomiskt, där kulturområdet och det civila samhället i låg utsträckning omfattas av den upprustning som sker.

Prioriteringar som tar Kronoberg i riktning mot samhällsmålet 2025–2028

För att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling prioriterar Region Kronoberg under 2025–2028 att:

- utveckla kulturens och det civila samhällets förmåga att bidra till ett hållbart och robust Kronoberg,
- främja kulturens och det civila samhällets betydelse för välmående och attraktiva bygder och samhällen i Kronoberg.

Prioriteringarna är Region Kronobergs bidrag till det nationella kulturpolitiska samhällsmålet. De bidrar till flera av de globala målen inom Agenda 2030 samt mål inom andra regionala strategier, som Hållbarhetsprogram för Region Kronoberg 2024–2028, Regional utvecklingsstrategi för Kronobergs län 2025–2035 och Närmare Kronobergaren – Utvecklingsstrategi inom hälso- och sjukvård 2017–2027.

Prioritering 5

Vi utvecklar kulturens och det civila samhällets förmåga att bidra till ett hållbart och robust Kronoberg.

2025–2028 agerar Region Kronoberg tillsammans med det professionella kulturlivet, det civila samhället, kommunerna och övriga intressenter för att utveckla kulturens och det civila samhällets förmåga att bidra till ett hållbart och robust Kronoberg.

Vi gör det genom att:

- främja den regionala kulturverksamhetens och det civila samhällets möjligheter att utgöra resurs i arbetet med hållbar utveckling,
- utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser inom det regionala kulturuppdraget,
- stärka arbetet med kris- och beredskapsfrågorna och planera för hur vi ska upprätthålla kulturverksamhet och skydda kulturarvet vid höjd beredskap eller i händelse av krig.

Region Kronoberg vill främja den regionala kulturverksamhetens och det civila samhällets möjligheter att utgöra resurs i arbetet med hållbar utveckling. Med utgångspunkt i de tre dimensionerna av hållbar utveckling, och utan att ge avkall på konstnärlig frihet, bidrar den regionala kulturverksamheten och det civila samhället utifrån sina olika förutsättningar till Region Kronobergs hållbarhetsprogram, med fokusområdena god livsmiljö och hälsa, hållbar organisation och arbetssätt, klimatanpassning och minskad klimatpåverkan samt hållbar konsumtion och produktion.

Region Kronoberg vill utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser inom det regionala kulturuppdraget. Region Kronobergs undertecknande av den europeiska jämställdhetsdeklarationen (CEMR-deklarationen) innebär att vi arbetar aktivt med jämställdhetsintegrering som strategi

och att alla politiska organ kontinuerligt genomför jämställdhetsanalyser inom sina respektive ansvarsområden för att identifiera och åtgärda områden där det finns olikvärdighet.

Region Kronoberg vill stärka arbetet med kris- och beredskapsfrågorna och planera för hur vi ska upprätthålla kulturverksamhet och skydda kulturarvet vid höjd beredskap eller i händelse av krig. För att kultursektorn och det civila samhället ska kunna tas tillvara som resurs behöver områdena i högre utsträckning inkluderas i beredskapsarbetet. Insatserna sker inom Region Kronobergs interna säkerhetsarbete, i den regionala kulturverksamheten och i dialog med övriga intressenter som länsstyrelse och kommuner.

Prioritering 6

Vi främjar kulturens och det civila samhällets betydelse för välmående och attraktiva bygder och samhällen i Kronoberg.

2025–2028 agerar Region Kronoberg tillsammans med det professionella kulturlivet, det civila samhället, kommunerna och övriga intressenter för att främja kulturens och det civila samhällets betydelse för välmående och attraktiva bygder och samhällen i Kronoberg.

Vi gör det genom att:

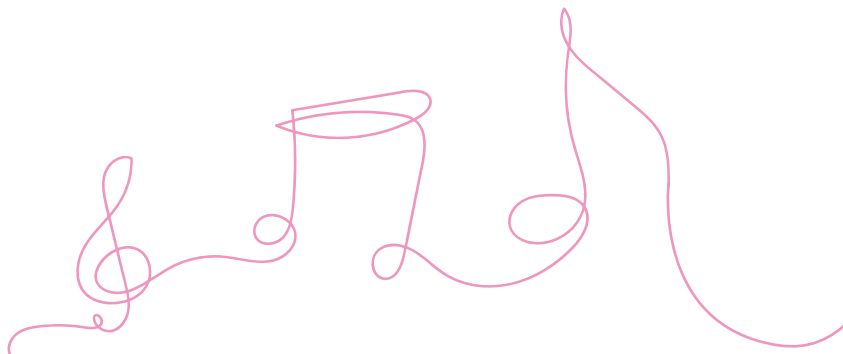
- utveckla arbetet med gestaltade livsmiljöer där kultur, kulturarv och kulturhistoria utgör en naturlig del i plats- och byutveckling,
- stärka kultursektorns koppling till en attraktiv och hållbar besöksnäring med förmåga att anpassa sig till en föränderlig omvärld,
- verka för ett aktivt medskapande i samhället och öka kunskapen om kulturens hälsofrämjande effekter.
- upprätthålla kulturverksamhet och skydda kulturarvet vid höjd beredskap eller i händelse av krig.

Region Kronoberg vill utveckla arbetet med gestaltade livsmiljöer där kultur, kulturarv och kulturhistoria utgör en naturlig del i plats- och byutveckling. Vi verkar för att vara nationellt ledande i arbetet för hållbara och attraktiva bygder och samhällen. Kulturplanen bidrar genom att tillgängliggöra kultur och kulturarv, folkbildning och mötesplatser i hela Kronoberg och arbeta aktivt med konstnärlig gestaltning i Region Kronobergs lokaler och vård- och omsorgsmiljöer i länet.

Region Kronoberg vill stärka kultursektorns koppling till en attraktiv och hållbar besöksnäring med förmåga att anpassa sig till en föränderlig omvärld. Platsutveckling ska vara en naturlig del av arbetet, något som ger besökare ett mervärde och skapar stolthet hos invånarna. Besöksnäringen ska stärka länets position inom natur och kultur, bland annat genom att främja

hållbar konsumtion och hållbara transportlösningar. Vi arbetar för att Statens Fastighetsverk ska ta sitt ansvar för viktiga kulturarv och besöksmål i Kronoberg så att vi med gemensamma krafter kan främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas i hela landet.

Region Kronoberg vill verka för ett aktivt medskapande i samhället och öka kunskapen om kulturens och det civila samhällets hälsofrämjande effekter. Social gemenskap minskar ensamhet, isolering och stillasittande och bidrar till att öka deltagandet i samhällsutvecklingen, inte minst vad gäller målgruppen äldre. Styrkan hos de folkbildande aktörerna i länet utvecklar både demokrati och samhälle och bidrar också till en god digital delaktighet hos alla invånare.

Från nuläge i riktning mot målen: Så går det till

Ekonomiska resurser

För att bidra aktivt till de nationella kulturpolitiska målen fördelar Region Kronobergs kulturnämnd regionala driftsanslag, statsbidrag inom kultursamverkansmodellen och strategiska utvecklingsmedel till regional kultur- och folkbildningsverksamhet samt utvecklingsinsatser.

Kulturplanen beskriver den övergripande avsikten och ambitionen vad gäller Region Kronobergs finansiering. Utöver de särskilda satsningar som beskrivs under prioritering 1 och 2 i kulturplanen är Region Kronobergs avsikt att inte göra några större förändringar vad gäller regional finansiering eller omfördelning av statsbidrag under 2025–2028. Eftersom regionerna arbetar med ettåriga budgetar i enlighet med Kommunallag (2017:725) kompletteras kulturplanen inför varje budgetår med en regional framställan, i enlighet med Kulturrådets riktlinjer.

Styrning och uppföljning

Region Kronobergs kulturnämnd ansvarar för att genomföra och följa upp målen i kulturplanen. För de insatser där Region Kronoberg tar en drivande roll i genomförandet av kulturplanen formuleras handlingsplaner inom ramen för kulturnämndens årliga verksamhetsplan. Genomförandet sker dock i huvudsak i samverkan med den externa verksamhet som finansieras av kulturnämnden. I **Kultur i Kronoberg – Nulägesbeskrivning Kulturplan Kronoberg 2025–2028** beskrivs nuläge och uppdrag för den regionala kultur- och

folkbildningsverksamheten inom och utanför kultursamverkansmodellen.

Styrningen sker på övergripande nivå i form av mål och prioriteringar i kulturplanen, de årliga villkor som följer av den regionala och statliga finansieringen samt mer konkreta uppdragsbeskrivningar (till exempel ägardirektiv, överenskommelser, planer eller beslutsvillkor för tidsbegränsade utvecklingsinsatser).

Kulturplanens intressenter planerar och genomför självständigt sin verksamhet i enlighet med sitt regionala uppdrag och kulturplanen. För att värna demokratiska principer och säkerställa konstnärlig kvalitet och frihet fattas alla konstnärliga beslut av sakkunniga inom professionen i enlighet med principen om armlängds avstånd. I praktiken innebär det till exempel att varken politiska organ inom Region Kronoberg eller bolagsstyrelser, som är politiskt tillsatta, beslutar om det konstnärliga innehållet eller detaljstyr det konkreta arbetet. För att hantera eventuella jävssituationer som kan förekomma kopplat till styrning av den regionala kulturverksamheten tillämpas Region Kronobergs interna riktlinje som reglerar frågor om mutor och jäv.

Uppföljning av kulturplanens mål sker årligen, både kvalitativt och kvantitativt i enlighet med nationella villkor inom kultursamverkansmodellen och egna rutiner på regional nivå. De nationella kulturpolitiska målen är vad Ekonomistyrningsverket beskriver som visionära mål.

Tips!

Se avsnittet **Kulturen i siffror**, sida 40, för information om statlig, regional och kommunal finansiering inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg.

Foto: Lina Alriksson

Det innebär att de med fördel följs upp genom samlad kvalitativ bedömning och beskrivning kopplat till målen snarare än kvantitativa mätetal och indikatorer.

Uppföljningen omfattar framförallt löpande verksamhetsdialoger, ordinarie verksamhetsredovisningar och redovisning i den nationella Kulturdatabasen (KDB) som Myndigheten för kulturanalys ansvarar för som en del i uppföljningen av kultursamverkansmodellen. Uppföljningen sammanställs dels i kulturnämndens årsrapport och barnbokslut som främst omfattar den interna kulturförvaltningens arbete och dels i en uppföljningsrapport som även omfattar den regionala kulturverksamheten. Uppföljningsrapporten innehåller en samlad bedömning i förhållande till kulturplanens mål och delges både kulturnämnden och regionfullmäktige.

En grön tråd för hållbart regionalt utvecklingsarbete

Utvecklingsarbete är komplext och bygger på delaktighet från många intressenter. Region Kronobergs regionala utvecklingsavdelning har utvecklat en arbetsmetod, en ”grön tråd”, för att det regionala utvecklingsarbetet ska vara hållbart. Gröna tråden är en samling verktyg för att skapa kvalitet i de insatser som genomförs. Deras gemensamma nämnare är att de sätter resultat, förändring och lärande i fokus.

Kulturplanen har barnrättsprövats i enlighet med Region Kronobergs rutiner.

2024

Kulturen i siffror

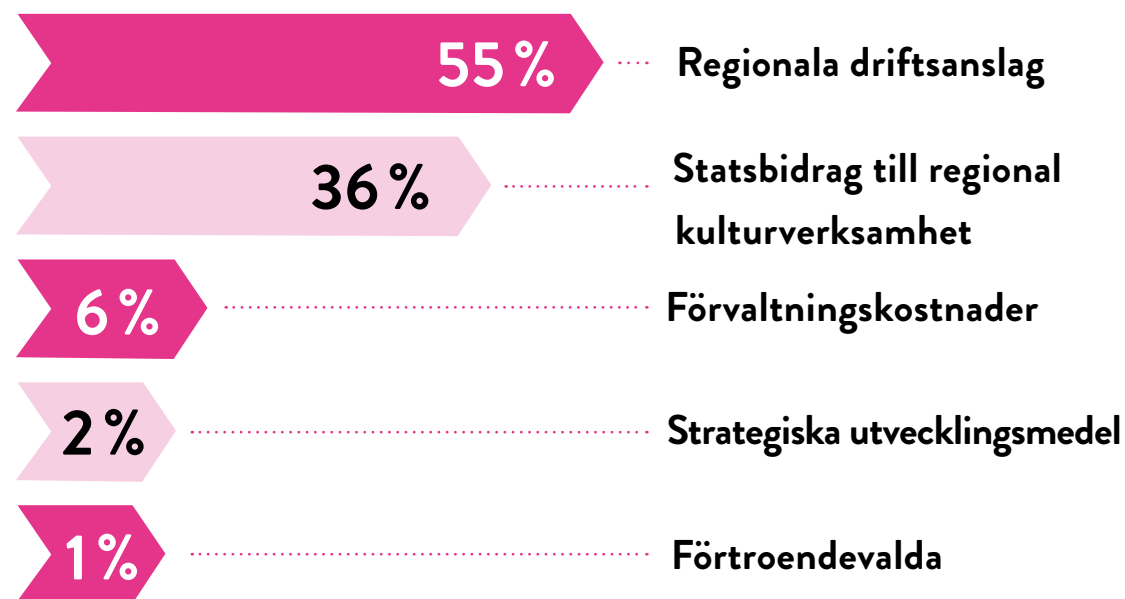
Pang för pengarna

1 % av Region Kronobergs totala budget går till kultur

Kultur är ett litet kostnadsområde i Region Kronobergs breda verksamhet som också omfattar hälso- och sjukvård, trafik, regional utveckling och folkhälsa. I budget 2024 var kulturnämndens regionala driftsram 72 miljoner kronor (exklusive statsbidraget inom kultursamverkansmodellen). Det motsvarar ungefär 1 % av Region Kronobergs totala budget.

Vilka delar ingår i kulturnämndens budget?

Kulturnämndens totala budget, inklusive statsbidraget, omfattade 2024 111 miljoner kronor. En stor del av budgeten, 91 %, fördelas till extern regional kultur- och folkbildningsverksamhet och resurssätter de sju verksamhetsområdena i kultursamverkansmodellens förordning. Det är framförallt genom den verksamheten som Region Kronoberg gör verklighet av målen och prioriteringarna i kulturplanen.

De kulturella kronobergarna

272 000

besökare, publik och deltagare

Kronoberg har en befolkning som är mer kulturell än i övriga landet. Kronobergarna står särskilt ut vad gäller det egna skapandet. 14 av 19 jämförbara aktiviteter utfördes av Kronobergare i högre utsträckning än i riket. De vanligaste kulturaktiviteterna i länet var att lyssna på musik, se på film, läsa bok och fotografera eller filma (Regional kulturvaneundersökning, Regionsamverkan Sydsverige, 2016).

2023 var det totala antalet besökare, publik och deltagare i den regionala kulturverksamheten inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg strax över 272 000 personer (Kulturdatan, 2023).

53 %

kultur i hela Kronoberg

Mer än hälften av den samlade regionala kulturverksamheten inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg varje år sker utanför Växjö kommun. Region Kronoberg följer upp den geografiska spridningen årligen för att säkerställa att den ligger i nivå med befolkningsstrukturen i länets kommuner. (Kulturdatan, 2023).

Studieförbunden

– länets största kulturarrangör?

Länets studieförbund står för en bred och omfattande verksamhet inom demokrati, bildning och kultur. Över 4 700 kulturprogram i vitt skilda genrer med nästan 300 000 deltagare runtom i hela Kronoberg och ungefär 31 100 deltagare i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet. (SCB, 2023).

29 %

av besökarna var under 18 år

Målet om barn och unga har ett starkt genomslag i kulturverksamheten.

2023 var en tredjedel av det totala antalet besökare, publik och deltagare i den regionala kulturverksamheten inom kultursamverkansmodellen under 18 år. Andelen invånare 0–18 år i Kronoberg var samma år 21 % (Kulturdatan och SCB, 2023).

6,1 %

av dagbefolkningen arbetar inom **kulturella** och **kreativa** branscher

De kulturella och kreativa branscherna är en viktig del av kulturens dynamiska ekosystem. Regeringens strategi för företag i kulturella och kreativa branscher pekar ut denna del av näringslivet som en ny basnäring för Sverige. **Kronoberg utmärker sig med landets största andel sysselsatta inom de kulturella och kreativa branscherna.** 2020 var 6,1 % av dagbefolkningen i Kronoberg sysselsatta inom de kulturella och kreativa branscherna. För Stockholms län var andelen 5,6 % och för riket 3,5 % (Kartläggning av de kulturella och kreativa branscherna, Regionsamverkan Sydsverige, 2020).

Regional kulturverksamhet och finansiering inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg 2024

Verksamhetsområde i förordning 2010:2012	Regional kulturverksamhet	Årligt statsbidrag, via Region Kronoberg	Årligt regionalt driftsanslag, Region Kronoberg	Årligt kommunalt driftsanslag
Professionell teater-, dans- och musikverksamhet	Musik i Syd	15 825 000	10 899 000	3 577 000 (Växjö)
	Regionteatern Blekinge Kronoberg	8 985 000	13 575 000	5 811 000 (Växjö)
	Riksteatern Kronoberg	539 000	373 000	
Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete	Berättarnätet Kronoberg	1 290 000	1 222 000	70 000 (Alvesta) 1 002 000 (Ljungby) 100 000 (Älmhult)
	Kulturparken Småland	7 736 000	11 966 000	8 315 000 (Växjö)

Fortsättning nästa sida →

Fortsättning – Regional kulturverksamhet och finansiering inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg 2024

Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet	Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg	1 373 000	3 321 000	
	Litteratur Kronoberg	849 000	412 000	
Professionell bild- och formverksamhet	Bild och Form Kronoberg	703 000	580 000	
	Ljungberg-museet	322 000	1 398 000	1 260 000 (Ljungby)
Regional enskild arkivverksamhet	Kulturparken Småland	Ingår i museiverksamhet	Ingår i museiverksamhet	
Filmkulturell verksamhet	Filmregion Sydost	766 000	1 237 000	
Främjande av hemslöjd	Hemslöjden i Kronoberg	724 000	1 144 000	155 000 (Växjö)
Interregional samverkan (områdesövergripande)	Region-samverkan Sydsverige	300 000	160 000	
Totalt		39 412 000 (37,2 %)	46 287 000 (43,7 %)	20 290 000 (19,1 %)

Tabellen visar statlig, regional och kommunal finansiering inom kultursamverkansmodellen i Kronoberg (2024 års fördelning i kronor, avrundat till närmaste tusental). Utöver grundfinansieringen av de sju verksamhetsområdena i kultursamverkansmodellens förordning (se tabellen) fördelade Region Kronobergs kulturnämnd cirka 15 miljoner kronor till annan kultur- och folkbildningsverksamhet, utvecklingsmedel, arbetsstipendier med mera 2024.

Hela länets kulturinstitutioner

Region Kronoberg deläger tre kulturinstitutioner (Kulturparken Småland, Musik i Syd och Regionteatern Blekinge Kronoberg). De har alla sina huvudsäten i Växjö men är hela länets kulturinstitutioner. Under 2018 tog kronobergare och besökare i länet del av de tre institutionernas högkvalitativa kulturutbud på 61 platser. Antalet besök vid just de här arrangemangen var totalt 182 850.

61 platser
182 850 besök

Tips!

På www.regionkronoberg.se kan du läsa mer om alla institutioner och var de finns.

Så genomfördes revideringen

Kulturplanens årscykel följer mandatperioden

Region Kronobergs kulturplan följer mandatperioden. Under det första året inleds revidering av kulturplanen. Det sker parallellt med kunskapsuppbyggnad kring det regionala kulturuppdraget och förutsättningarna för den regionala kulturverksamheten. Under andra året i mandatperioden fattas beslut om reviderad kulturplan. Den genomförs sedan under de återstående två åren av mandatperioden.

Styrdokument för revideringen

Revideringen har genomförts i enlighet med kultursamverkansmodellens lag (2010:1919) och förordning (2010:2012), Kulturrådets riktlinjer samt vägledande principer i kulturnämndens inriktningsdirektiv (§ 36/2023).

Ett uppdaterat nuläge

Kulturplan Kronoberg 2025–2028 har utarbetats i dialog med länets åtta kommuner, det professionella kulturlivet och det civila samhället.

Revidering av kulturplanen sker med relativt täta intervaller vilket tar administrativa resurser från många intressenter i anspråk. För en hållbar och resurseffektiv process i ett litet län har revideringen huvudsakligen skett inom befintliga strukturer. Exempel på sådana strukturer är kommunala nätverksmöten, teman och workshops i samband med nämndssammanträden, verksamhetsdialoger och ordinarie samråd med professionella kulturskapare. Särskilda samråd har prioriterats för att möta lagkrav vad gäller barns delaktighet i enlighet med barnkonventionen samt med nationella

minoriteter i enlighet med minoritetslagstiftningen. Professionella kulturskapare och representanter från det civila samhället har arvoderats i dialogerna. Även om revideringen skett i huvudsak inom befintliga dialogstrukturer har ett hundratal unika personer och ett fyrtiotal organisationer involverats. Sammanställning av medverkande organisationer samt dokumentation från dialogerna finns tillgängligt via Region Kronobergs diarium.

Under perioden har även den regionala utvecklingsstrategin (RUS) reviderats. Inspel från länets intressenter kring hur det ska vara att bo och leva i Kronoberg 2035 har tagits tillvara i revideringen av kulturplanen.

Kulturplanen på remiss

Remissperioden pågick mellan 2024-04-26 – 2024-06-28 och var öppen för alla. I samband med remissperioden arrangerades öppna dialogtillfällen fysiskt och digitalt där remissutgåvorna av både kulturplanen och den regionala utvecklingsstrategin presenterades. Alla inkomna remissvar finns tillgängliga via Region Kronobergs webbplats.

En god bild av förutsättningarna

Region Kronobergs bedömning är att de dialoger, kunskapsunderlag och remissvar som ligger till grund för kulturplanen sammantaget ger en god bild av förutsättningarna för det regionala kulturlivet och dess utvecklingsbehov.

Foto: Bertil Hertzberg

Fördjupning

Flera analyser av Kronobergs förutsättningar ligger till grund för kulturplanens mål och prioriteringar. För ytterligare fördjupning finns hänvisningar nedan.

- Kultur i Kronoberg – Nulägesbeskrivning Kulturplan Kronoberg 2025–2028
- Uppföljning av Kulturplan Kronoberg 2022–2024 och regional kulturverksamhet 2023
- Uppföljning av Kulturplan Kronoberg 2022–2024 och regional kulturverksamhet 2022

Även de analyser som tagits fram i samband med revideringen av den regionala utvecklingsstrategin utgör kunskapsunderlag för kulturplanen:

- Nulägesbeskrivning Kronoberg, interaktiv rapport
- Kronoberg 2030–2050 Trendanalys och framtidsbilder, Sweco

Kunskapsunderlagen finns tillgängliga via:

- www.regionkronoberg.se/kultur-och-upplevelser/kulturplan-kronoberg
- www.regionkronoberg.se/gronakronoberg/uppfoljning

Kulturpolitisk ordlista

Precis som inom andra professioner och sakområden används olika begrepp inom kulturpolitiken och kultursektorn. För att skapa en tydlighet så definierar vi här vad vi menar med några av de vanligaste begreppen som förekommer i kulturplanen.

Barn och unga avser i kulturplanen personer i åldrarna 0–25 år, vilket omfattar både barnkonventionen (0–18 år) och den nationella ungdomspolitikerna (13–25 år). Åldersgruppen 0–25 år utgör ungefär en tredjedel av befolkningen i Kronoberg.

Deltagande bygger på Myndigheten för kulturanalys fyra dimensioner av kulturpolitikens deltagandemål. Det innebär att alla ska ha möjlighet att ta del av ett kulturutbud som präglas av mångfald och hög kvalitet. Alla ska också ha möjlighet att få utlopp för sina skapande förmågor (skapa kultur). Det ska vara möjligt att verka och förkovra sig professionellt (arbeta och försörja sig) som kulturskapare i hela landet. Det ska finnas möjligheter till inflytande över kulturlivets och kulturpolitikens utformning (påverka beslutsprocesser på kulturområdet).

Det civila samhället utgör en arena skild från staten och den offentliga sektorn, marknaden och det enskilda hushållet. Andra begrepp är föreningsliv och idéburen eller ideell sektor. Det handlar om människor, grupper och organisationer som agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Det professionella kulturlivet omfattar både kulturorganisationer med offentlig huvudman och det fria kulturlivet. Begreppet omfattar även professionella kulturskapare oavsett anställnings- eller sysselsättningsform.

Flernivåstyrning/flernivåsamverkan

innebär att nationella, regionala och kommunala mål, finansiering och styrsystem samspelar. Kultursamverkansmodellen är ett exempel på detta.

Intressenter är personer, organisationer eller funktioner som påverkas av en utmaning eller insats och kan eller vill påverka utvecklingen. Kulturplanens intressenter är det professionella kulturlivet, det civila samhället, Kronobergs kommuner och grannregioner, nationella myndigheter samt invånare och besökare. I Kultur i Kronoberg – Nulägesbeskrivning Kulturplan Kronoberg 2025–2028 beskrivs flera av kulturplanens intressenter närmare.

Konst och kultur är breda begrepp som kan tolkas på många sätt. Kulturpolitiken utgår ofta från ett kulturbegrepp som omfattar konstnärligt skapande inom olika konstarter, det vill säga ett humanistiskt perspektiv på kulturen. Det finns också ett bredare samhällsvetenskapligt perspektiv som utgår från kultur som mänsklig aktivitet och socialt överförda levnadsmönster, till exempel normer och traditioner. Kulturplanen utgår från en bred kulturdefinition som inkluderar kultursamverkansmodellens sju verksamhetsområden men också nya kulturformer, det civila samhället och folkbildningen. Respektive verksamhetsområde definieras närmare under respektive rubrik i kulturplanens nulägesbeskrivning.

Kulturella rättigheter ingår i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, den så kallade IKESKR-konventionen, som är en del av FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Det handlar om varje enskild människas rätt till yttrandefrihet, att ta del av konstnärliga upplevelser och själv ges möjlighet att fritt uttrycka sig konstnärligt. I regeringsformen används också begreppet **kulturell välfärd** ("den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten"). Den enskildes kulturella rättigheter är därmed skyddad i grundlag.

Kulturens ekosystem innebär samspelet mellan alla de olika strukturer som tillsammans möjliggör att kultur kan skapas och utvecklas

och att människor kan ta del av konstnärliga upplevelser. Ibland används också begreppet kulturell infrastruktur. I kulturplanens nulägesbeskrivning finns mer information om de olika delarna i Kronobergs kulturella ekosystem.

Kulturell mångfald innebär en mångfald av kulturyttringar och konstnärliga uttryck. Begreppet har sin bakgrund i Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar som ratificerades av Sverige år 2006.

Kultursamverkansmodellen är en nationell kulturpolitisk reform som infördes 2011 för att skapa ökat utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Genom kultursamverkansmodellen arbetar staten och regionerna

tillsammans för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen i hela landet. Det sker bland annat genom att regionerna samverkar med kommunerna, det professionella kulturlivet och det civila samhället i sin region samt fördelar egna medel och statsbidrag till regional kulturverksamhet i länet. Regionernas kulturuppdrag och kultursamverkansmodellen regleras av lag (2010:1919), förordning (2010:2012) samt Kulturrådets riktlinjer och villkor.

Principen om armlängds avstånd

innebär att den politiska nivån beslutar om ramar på övergripande nivå, i form av mål och villkor, och fördelar resurser för att uppnå dem. Konstnärliga bedömningar och beslut överläts till professionen; sakkunniga ämnesexperter, konstnärliga ledare eller personer med konstnärlig kompetens. I den museilag som trädde i kraft 2017 har principen lagstadgats.

Professionell kulturskapare

är ett samlingsbegrepp för yrkesverksamma konstnärer och kulturskapare inom alla konstområden, till exempel författare, regissörer, koreografer, bildkonstnärer, dansare, kompositörer, musiker, fotografer eller skådespelare. De kan vara verksamma som frilansare eller företagare, anställda inom kulturorganisationer eller kombinera dessa former. Definitionen av vem som är en yrkesverksam professionell kulturskapare kan variera mellan intresseorganisationer inom olika konstområden. Ibland används begreppet konstnärspolitik för att beskriva den del av kulturpolitiken som specifikt hanterar villkoren för professionella kulturskapare.

Regional kulturverksamhet omfattar i kulturplanen organisationer med finansiering från Region Kronobergs kulturnämnd, både inom och utanför kultursamverkansmodellen. Alla regionala uppdrag beskrivs i kulturplanens nulägesbeskrivning.

Regionsamverkan Sydsverige är ett samarbetsorgan för de sex sydligaste regionerna i Sverige: Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne. Regionerna samarbetar inom kultur, regional utveckling, infrastrukturplanering och kollektivtrafik. Målet är att skapa en hållbar utveckling i Sydsverige, till förmån för hela landet och med utgångspunkt i invånarnas bästa.

Samverkansrådet inom kultursamverkansmodellen består av Kulturrådet, Konstnärsnämnden, Konstrådet, Kungliga biblioteket, Länsstyrelserna, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska filminstitutet. Samverkansrådets organisationer och myndigheter utses av regeringen och ska samordna de statliga perspektiven och värna de nationella kulturpolitiska målen inom kultursamverkansmodellen. Rådet bereder regionernas kulturplaner inför beslut om statsbidrag.

Antagen av regionfullmäktige 2024-10-30
Texter: Region Kronobergs kulturstab
Formgivning: Milou Communication
Fotograf omslag: Anders Bergön

STEINWAY & SONS

REGION
KRONOBERG

Region Kronoberg, 351 88 Växjö | Telefon 0470-58 80 00 | E-post region@kronoberg.se